

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz kordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, április 5.

A magyar szent korona jubileuma.

Ugy látszik parancs szó nélkül is tud ünnepelni a magyar. Sőt, csakis ilyenkor tud igazán.

Nem is parancs, hanem a szive dik-tálja ünnepeit s ez a becsületes magyar sziv nem csalatkozik érzelmeiben, ha ünnepet választ.

Boltizár püspök az esztergomi vármegye házába értekezletet hívott össze, hogy megbeszéljék a magyar szent korona megünneplését.

Nagy ünnepnek kell ennek lennie.

Az a magyar korona, maga a nemzeti összetartozóság, aranyba öntve. Annak a koronának minden része szent a magyar előtt, melyhez avatatlan kéznek nem szabad még nyulnia sem, nem még azért sem, hogy az elgörbült keresztet helyre igazítsa.

Kilencszáz évvel ezelőtt nagy ünnep állott Visegrádon. Egybe volt gyűlve az egész nemzet s magyar volt nyelvre, fajra nézve az egész ország. Az ifju fejedelem, István járt az ünneplő sokaság élén, kemény, tipikus magyar arczán valami szelid, magasztos vonást huzott végig a szivvel-lélekkel bevett keresztény hit, körülötte a Rómában járt küldöttség, Asztrik érsek és a főnemese.

Ők hozzák most is a koronát. A nemzet szívének szymbolumát, mely ha valakinek a fejét érinti, az örökre be lesz zárva a nemzet szeretetébe.

Nem idegen fejedelem küldte hűbéri adóért, káros szerződésért cserébe ezt a koronát, hanem az ország új atyja, a

magyarok igaz, most megismert Istenének helytartója küldte, II. Szilveszter pápa.

Hűbért nem kért érte. Isten nevében küldte, Istvánnak apostoli buzgalmát akarta elismerni véle, Isten áldását kérte reá, mikor elküldte.

Az ünnep fényes volt s mikor István kilépett a szent helyről fején a sz. koronával, ezt a pillanatot megérezte az egész nemzet s a koronázás pillanata szent nekünk ma is, a századok hosszú sora után.

Ezt a jelenetet fogjuk ünnepelni.

Ezt az ünnepet nem szabad iskolai ünnepélylyé tenni, nem szabad sablonok szerint rendezni, de meg kell mozgatni hozzá az egész országot.

Akinek nem magyar a nyelve ebben a hazában, magyar a szive s részt vesz az ünnepben.

Az egész országot meg kell rázni.

A katonának szemét oda kell irányítani a koronára, hogy el ne felejtse soha nemzete önállóságának szymbolumát, mely a magyar korona; meg kell akadályozni munkájában a földmivest, lőtás-futásában a kereskedőt, robotolásában a hivatalnokot; oda vinni erre az ünnepre őket, hogy a 900 év előtti magyar érzés, mely akkor sugárzott a koronára, most sugározzék vissza a hűlő szivekbe s hogy legyen magyarzója is az ünnepnek, minden papot, minden szónokot akcióba küldeni, hogy avatott kézzel fogva a szent koronát, üssék oda eltörölhetlen jel gyanánt, minden szivbe, minden lélekbe.

Az egyház megmozdult e magasztos ügyben.

A képviselőháznak sem szabad elmaradni.

E két faktor készítse elő ugy az ügyet, hogy Isten és embernek öröme teljék benne.

Ne mondja senki, hogy az idő rövid. Nincs itt arról szükség, hogy érzést támasszunk az ünnep iránt, hanem arról, hogy e felbuzduló érzelmenek utat engedjünk s a magától is tóduló tömegnek szerepet adjunk.

S a koronát se vigyük cifra szertartással a nép elé, hanem tegyük oda, hol helye van, a király fejére, hogy lássa a magyar az ő királyát Szent István ruhájában.

A nemzet és egyház a királylyal együtt ünnepelne: lehet-e ennél szebb keretét képzelni egy jubileumnak. Szabad volna-e ezt az alkalmat elmulasztani, mely a külföld előtt önállóságunkat, itthon tekintélyünket dokumentálná el nem tagadható hangu tanúsággal.

Csak a jelszót adja ki a népképviselő s az augusztus 15-iki ünnep nagy lesz, dicső lesz magától is, mert az ünnep gyökere a nép lelkéből táplálkozik addig.

F—y.

A discreditált főudvarmesteri lap.

A főudvarmester ujságja kellemetlen üzenetet kap a protestánsoktól, akiket éppen ez az ujság akar kapacitálni a politikai harcokba. A Protestáns Egyházi és iskolai Lapok küldi a tettekkel tényező embernek a következő üzenetet:

»Szigoruan tartózkodni kell attól, hogy a protestáns egyházat politikai célokra kiszolgáltassák, vagy politikai harcokba belevinni engedjük. S ha ezzel szemben valaki a Magyar Szó-ra hivatkozik, nekünk igen egy-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Borura derű.

Irta: Szöke Gyula.

Ha Szeghyné nem áll olyan nagyon jó lábón a vallással és a béketüressel, kétszer kettő, hogy megsokálja azt a sok görbe áldást, melyet az Isten reá bocsát. Hogy is ne! Ha még csak ugy az aprajából volna, azt majd csak kilábolná, hisz ugys egész élete nem egyéb, mint a kisebb-nagyobb bajok sorozata, (ha mindjárt az utóbbiak voltak is egy idő óta többségben.) De mikor ugy egyszerre csak az öregiből szakadnak nyakába a bajok, mint a sötét felhőből a záporosó, biz' ucsese, nem igen lehetne csodálkozni rajta, ha leszedik a lábáról.

Alig három hónapja, hogy elvesztette a férjét, azt a drága, áldott jó lelket, aki csak az övéért fáradozott, küzdött. Amolyan szegény kishivatalnok volt. Az igaz, hogy emberségesen megállta helyét, még csak egy makulányi kis helytelenséget sem találtak soha a munkájában. Hanem azért mégis volt egy ropant nagy hibája, melyet nem tudtak neki megbocsátani: volt saját akarata, nem tudott csuszni-mászni, mint a többi, nem tudta a feketét fehérnek mondani. Nyomni ugyan nem

nyomták ezért lefelé, de tolni sem tolták ám fölfelé, maradt ami volt, kishivatalnok.

Ami családjának fenntartására rendes napi keresetéből hiányzott, azt megkereste hivatal után. Még otthon boldogult édes atyjától tanult zongorázni, hegedülni s így hivatalos órája után zeneórákat adott. Így tartotta fenn magát és családját. Dehogy tudta volna nézni, hogy az az áldott lelkű asszonyka és az a kedves leányka miatta hiányt szenvedjenek. Hiába kérte a felesége nap-nap után, hogy hagyjon fel ezzel a mellékfoglalkozással és ne tegye magát tönkre még időnap előtt. Igaz, hogy még így sem volt anyagi tekintetben valami fényes az élet, néha-néha bizony még így is »hozomra-vettek.

S e »hozomra« hitelezők azután meg is rohanták egyszeriben szegény Szeghynét. Alig, hogy visszatért a sirtól, már ott volt a mérsáros inasa s alig hogy ez betette az ajtót, már a háziúr fogta meg a kilincset. Ismételtén kifejezte részvétét, de azért a részvét nem hódította meg annyira háziúri szívé, hogy egyszermind a hátralékos lakbérért is ne kopogtasson. Másnap meghozták a temető egyesület kontóját és ki tudja még hány és mily czimen nevezendő számlát. És az özvegy csak törleszt, fizet, míg végre azon veszi magát észre, hogy a hitelezők szépen ripsz-ropsz fölemésztették még azon csekélyke összeget is,

mely megmaradt. Mert hogy ő valakinek örökös adósa maradjon, attól Isten mentse, nem viszi rá a lelke. Inkább koplal . . .

Azaz, hogy ő koplalna, hanem az a szegény kis lány! Fáj a lelke, ha ránéz; ez a piciny teremtes nem tud ám koplalni, tőle várja mindennapi kenyerét . . . No hát meg is fogja kapni, dolgozik majd ő is ugy mint a megboldogult férje, éjjel-nappal. Varr, himez, sőt ha kell mos és vasal, nem ijed meg a munkától, de gyermekének nem szabad a hiányt megéreznie. Igaz, valaha nem volt ily szük sorsra szánva, de hát tehet-e ő arról, ha a szive olyan igazán szerette azt az egyszerű kis hivatalnokot? Bizony nem és ha kellenek, megint csak ugy cselekednek, a mint először cselekedett. Vannak neki jómódu, előkelő rokonai is, de azok csak névleg rokonok, ő pedig a kegyelem-kenyérből nem kér. Ugyis csak alamizsnának tekintenek, azt a kis segítséget: de ha szegény is, azért még nem egészen koldus, nem kell hát neki. Majd dolgozik! . . .

Dolgozott is szegény, volt munkája elég, varrt, himzett mint a parancsolat. És bizony nem egy este látszott ugy, mintha elfelejtette volna, hogy holnap is lesz még nap. Igen, mert most, hogy elvesztette férjét és önjere van hagyatva, a nő gyöngeségét egyszerre az anya erőssége váltotta fel, mely félelem nélküli mér-

szertü a válaszuk. Töle is, mint akármelyik politikai laptól szívesen vesszük, ha egyházi ügyeinkkel behatólag és rokonszenvesen foglalkozik; ellátjuk egyházi értesítésekkel; hitfeleinknek figyelmébe ajánljuk, mert egyházi ügyeink felől tájékoztatja őket. De a politikájával nem azonosítjuk egyházunkat. A *M. Szó* a magyar protestantizmusnak nem politikai képviselője, nem politikai szócsöve és ha ilyenül akarná magát viselni, mi volnánk az elsők, akik ez eljárása ellen tiltakoznánk. A magyar protestantizmus semmiféle politikai párthoz vagy párttörődékhez egyházilag és testületileg nem csatlakozhatik. Ehhez járulnak az eddigi tényleges tapasztalatok, amelyek szintén arra intenek, hogy a protestantizmust ne keverjük a politikába.

Merénylet a velszi herczeg ellen.

Az első fölündulásnál, melyet a velszi herczeg elleni merénylet híre okozott az egész világon, úgy tetszett, hogy e tett az őrző fajszereket műve. Sipidó, a tettes holland, fajbéli a burral s az angol lapok azon a véleményben is vannak, hogy Sipidó a *bur barátság* esz-köze. A vizsgálat folyamán azonban kiderült az ellenkező, Sipidó nem ismer semmiféle fajvonalmat, de szektájához hű marad. Ő *anarchista*.

A merényletre vonatkozó ma érkezett távirataink a következők:

Brüsszel, ápril 5. A tegnapi merényletéről a következő részleteket jelentik: A walesi herczeg háromnegyed 5 órakor érkezett ide Calaisból (és nem ostendéből) és aztán vagy fél óráig két tiltkára kíséretében a pályaudvar főcsarnokában föl-alá sétált. A Kölnbe egynegyed 6 órakor induló vonattal tovább akart utazni. Mikor a lövések eldördültek, a vonatot azonnal megállították. A közönség körében nagy izgatottság támadt. Megállapították, hogy sem a herczeg, sem pedig más a kíséretéből nem sebesült meg. A pályaudvar felügyelője, aki a két lövés zajára odarohant, a *merénylő karjára ütött, mielőtt az még harmadszor is löhetett volna. A két ember közt küzdelem támadt; a merénylő védekezett és szabadulni igyekezett.* Többen a fel-

ügyelő segítségére siettek, lefegyverezték a merénylőt és ártalmatlanná tették. A walesi herczeg kétszer megjelent a szalonkocsi ablakánál és azt kérdezte, hogy elfogták-e a merénylőt? A kérdezett emberek igennel feleltek. Mindjárt azután megindult a vonat. Konstatálták, hogy Sipido perronjegyet váltott és a perronon járkált ugyanakkor, amikor a walesi herczeg ott sétált.

Az államügyészségnél azt mondta a merénylő, hogy anarkista, tettének oka pedig az anarkizmus eszméje. Csak azt sajnálja, hogy célját elhibázta. Sok embert, akik tanúi voltak a jelenetnek, az államügyész elé idéztek, aki orvost is hivatott a merénylő elméleti állapotának megvizsgálására. A revolver nem sokat érő hatlövetű fegyver. Egy töltényt még benne találtak. Két töltény nem sült el.

Brüsszel, április 5. Az összes brüsszeli lapok élesen elítélik a merényletet. A *Gazette* írja: A belga nemzet elfogja ítélni ezt az épp oly gyűlöletre méltó, kvalifikálhatlan örült tettet, amelynek tárgya egy velünk barátságos nemzetnek a trónörököse volt, amely a mi nemzetünknek oly sok szolgálatot tett. A király táviratot küldött a walesi herczegnek, amelyben sajnálkozását fejezi ki a merénylet felett.

A külügyminiszter látogatást tett az angol követnél.

Brüsszel, április 5. A merényletnél egy diák megsebesült, de nem tudják, hogy a walesi herczegnek szánt golyók valamelyike érte-e?

Brüsszel, április 5. Sipidót az északi pályaudvar rendőrségi irodájába történt kihallgatása után a törvényszék fogházába kísérték. Ma reggel megkezdődött bírói kihallgatása. Nyíltan kijelentette, hogy szándéka volt megölni az angol trónörökösöt és sajnálja, hogy merénylete nem sikerült. A merénylőnek rue de la Forge-beli lakásán a rendőrség még az éjjel házkutatást tartott s több iratot kobozott el, köztük az angol-bur háborúról szóló tudósításokat közlő hirlapokat, me-

lyek szélén az angolokat gyalázó megjegyzések vannak írva. — E megjegyzések is bizonyítják, hogy az angol-bur háborúból származó az angol gyűlölet vezette a merénylőt.

Bécs, április 5. Ő Felsege még az éjjel üdvözlő táviratot küldött a walesi herczegnek s az angol királynőnek, amelyben örömét fejezi ki a merénylet meg-hiusulta felett.

Ma délelelt a bécsi angol nagykövetségél a diplomácia itteni képviselői névjegyeik hátrahagyásával fejezték ki az angol trónörökös szerencsés megmenekülése alkalmából való üdvözlésüket.

A délután folyamán Ő Felsege megjelent az angol követségen s kifejezte örömét a merénylet meg-hiusulása fölött.

A valesi herczegnek még az éjjel telegrafáltak Vilmos császár, Viktória királynő és még több uralkodó. A herczeg éjjelkor már Kölnbe érkezett.

London, április 5. Egész London a valesi herczeg elleni merénylet hírének hatása alatt áll. Ez volt az első merénylet a valesi herczeg ellen.

A tőzsdén izgatottan adták tovább a merénylő vallomásáról jövő újabb brüsszeli híreket. Természetesen főleg az iránt nyilvánult érdeklődés, hogy anarchizmus, vagy burbaritás volt a merénylet indító oka.

Anarchista és nem burbarát.

Brüsszel, április 5. Sipidó a nyomozó bíróság előtt bevallotta, hogy egy *anarchista összeesküvés végrehajtója*.

Osman basa halála.

Konstantinápolyból szomorú hírt hoz a táviró. Ajazi *Osman* basa, a plewnai hős, a török birodalom legnagyobb, legfélelmesebb hadverére ott meghalt. A gyászbaborult Törökország legdicsőbb fiainak egyikét veszítette el, a kinek tettei újra felelevenítették az osman dicsőségét. Plevna alatt kétségbeejtette az orosz hadsereget, a mely megszegyenülve látta be,

közik meg a legnagyobb akadályokkal, melyekkel megküzdeni még a legerősebb férfi-termesztet is képtelen. Nem keresi többé a válogatott ételeket, elég jó neki a barna kenyér is, csak legyen egy falatja, melyet gyermekének nyújthat, nem kell neki most a divatos ruha, csak legyen mivel leányát illően, ha szegényesen is, ruházhassa.

Hanem nem sokáig folytathatta úgy, mert újabb dolga akadt a kézi munka helyett — egy betegnek ápolása. Az a csalóka tavaszi idő hozta neki. Olyan szépnek ígérkezett akkor, mikor egy délután leányával a kis Ilonkával kiment, hogy ők is élvezzék egyszer a fakadó tavasz szépségeit, az ibolyaillatos levegőt. Hanem az itt-ott veszteglő báránnyelők, melyek mintha őrszemeknek lettek volna kiállítva, hogy leselkedjenek az emberekre, mikor legkevésbé várják a borut, hirtelen mozdulattal előcsalták a hegyek mögött a fenyegető fekete felhőket és a tavaszi ég hirtelenben úgy elpityeregte magát, hogy bőrig áztak.

Azóta beteg a kis Ilonka. És Szeghyné ott ül a beteg ágyánál, ott virraszt éjjel-nappal, lesi minden mozdulatát és összerazzi minden fájdalom nyilvánítására. Már negyed napja és nincs segítség sehol! Csak abban az imakönyvben és rózsafüzér pergetésben keres még gyógyulást árvája számára annál, a ki az élet és halál Ura és annál, a kiben szintén anyai szív

vértett, mikor egyszülött fiától kellett válnia. Hanem úgy látszik, hiába könyörög, reá is csak válás vár! Ugy szeretne néha kifakadni! Édes Istenem, mit vétettem oly nagyot, hogy oly igen sujtassz engem? Elvetted férjemet, most meg gyermekemtől akarsz megfosztani? Nincs segítség számomra a földön s te is elzáród földleidet könyörgéseimre!

De a beteg megszólal.

— Ugy-e mamám, én meggyógyulok? Holnap ugy-e, elhivatod a doktor bácsit? Én nagyon szeretlek mamuskám, én nem akarok meghalni, mert akkor nem tudlak többé szeretni! . . .

E szavak mindegyike hétágu törként hatolt anyai szívébe. Hisz oly szívesen adná oda a saját életét, ha azon a gyermekéét megválthatná. Orvost kér szegény! Igaz ígérte is neki, hogy hivat, de mikor nincs miből. Ingyen nem jön senki, de meg ha jönne is, ingyen kúrától mentse meg az Isten szegény Ilonkáját, nem lesz attól egészséges soha sem. És mégis most már ha koldulnia kellene is, orvost kell hivatnia, mert ha már az anyai ápolás nem segít és az anyai szeretet nem ajánl orvosszert, ajánljon hát a tudomány, csak hogy életben maradjon a gyermeke. Isten csak attól a haláltól mentse meg, csak ezt ne küldje rá! Ha el is veszítette már támaszát, legalább vi-

rágját ne veszítse a rózsátó és ne maradjon rajta a pusztató tövis . . .

Merengésből kopogás ébreszti fel. Belép egy nő, arcán ama titokzatos öröm kinyomata, melyet csak az érez a ki a jót felebarátjával Isten dicsőségére cselekszi és ezért meg van győződve, hogy Isten is megjutalmazza érte. Tagja és kiküldötte ő annak a társulatnak, mely céljául tüzte ki, segíteni a szegényeken: felkeresni azokat kik segítségét vagy nem kérhetik, vagy kérni szegyenlik, bár titkon epednek érte.

A nő nem ismerteti meg magát, csak röviden előadja küldetését és célját. Jött, mert hallotta, hogy nyomor van itt és jött, hogy enyhítsen rajta. Mig holnap a Szent-Vincze-egyesület orvosa megkezd a beteg gyógykezelését, felajánlja a csekélyke összeget, melyet magával hozott. És mint egy jószágos angyal, még mielőtt Szeghyné meglepetésből magához térhetett volna, a mily ismeretlenül jött, oly ismeretlenül újra távozott.

Szeghyné pedig leborult kis szobája falán függő Boldogasszony-képe előtt, ajka nem mozdult, de szeméből kiszűrődik egy nehéz könnyesepp, a hála könyve, mely szebben szól a szóbeli imádságnál. És megteszi naponként, mig napok multával ketten mondanak köszönetet az Isten Anyjának egynek felgyógyulásáért.

hogy a keleti oroszán hősiessége csodákat művelt.

A szultán az »Ajazi« (győző) jelzővel ruházta föl, legfőbb kegyeiben részesítette s a legmagasabb állásokat jutatta neki:

*

Életrajzi adatait az alábbiakban adjuk:

Ozman Nuri basa, Ghazi török tábornok, született Amaziában (Kis-Ázsia) 1837. Korán lépett a hadseregbe, kitüntette magát a krími háboruban, részt vett a krétai felkelés elnyomásában és Ázsiában is harcolt. 1874. dandár s 1876. hadosztályparancsnok lett. Az 1876-iki szerb háboruban a viddini hadtest fővezénylét vette át, melynek élén a szerbeket július 18. és augusztus 7. Veliki-Izvor és Zajcsár mellett legyőzte. Novemberben kinevezték műsirrre. Az 1877-iki orosz-török háború kitörésekor 35.000 emberrel Viddinben állomásozott. E sereggel aztán mielőtt az oroszok Balkán északi kiágazásáig előnyomultak, július elején hirtelen az oroszok balszárnyára vetette magát és megszállván Plevnát, július 20. Schilder-Schuldner alatt támadó oroszokat visszaverte, július 27. Lovectset elfoglalta s július 30. Krüdenor orosz tábornok támadását is diadalmasan visszaverte. Ezután Plevna körüli erős sáncokat építtetett és várat rögtönzött, sereget pedig 60.000 emberre egészítette ki. Plevna megerősítése által megakasztotta az oroszok előnyomulását és arra kényszerítette őket, hogy csapataikat összevonják és fő erejükkel Plevna ellen forduljanak, a mely ilyformán több hónapra keresztül az egész hadjáratnak központjává tette.

Az oroszok szeptember 3. Lovectset ugyan elfoglalták, de mikor az orosz-román főereg több napon át folytatott erős ágyúzás után szeptember 11-én Plevna sánczai ellen intézett általános rohamot, csak egy néhány sánczot volt képes hatalmába keríteni, s Ozmán basa szeptember 12-én hatalmas kirohanásával a sánczokat (a grivicait kivéve) az oroszok kezéből megint kiragadta, október 19-én pedig a román sereg rohamát is véresen visszaverte. Ozmán ekkor a török hadsereg legünnepeltebb hőse lett s a szultán Ghazi (győzelmes) melléknevvel tisztelte meg. — Október végével azonban az ostromló had egészen teljesen bekerítette Plevnát s mivel a török fővezér megfoghatlan téltenséget tanúsított Ozmán sorsa iránt s fölmentésére kísérletet sem tett, Ozmán december 10-én általános kirohanással próbált kétségbeesett helyzetéből kiszabadulni s az orosz seregen át utat törve Widdinbe jutni. Kirohanása azonban az oroszok kemény ellentállásán megheiusult, mi több: az Ozmán minden intézkedéseiről előre értesült oroszok ezalatt az elhagyott plevnai sánczokat elfoglalták s az arra megújuló rettenetes harcban maga Ozmán is súlyosan megsebesült, mire kénytelen volt magát derék seregével együtt feltétlenül megadni.

Az oroszok a fogoly Ozmánnal nagyon méltányosan bántak és Harkovba szállították, a honnét már 1878. februárban a (drinápolyi fegyverzűnet után) szabadon bocsátották. — Konstantinápolyba való visszatérése után a törökök fényesen fogadták s mint a »plevnai oroszánt« dicsőítették, a szultán befolyásos emberévé lett s egyszersmind kinevezték a főváros helyőrségétől kiszemelt sereg főparancsnokává. 1878. december 4-én hadügyminiszterré lett. Jelenleg is a szultán bizalmi embere volt és ünnepek alkalmával állandó kísérfője volt.

Nagyvárad közügyei.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási szakbizottsága tegnap tartotta rendes havi ülését.

Jelen voltak: Beöthy László főispán elnök, dr. Bulyovszky József polgármester, Sipos Orbán, Rádl Ödön, dr. Baróthy Ákos, Papp Miklós, Kikinday Gyula, dr. Hoványi Géza, dr. Grám Károly, Lázár Márton, Mihelyi Adolf, dr. Grósz Albert, dr. Vári Szabó Béla, Mezey Mihály, Dús László, Huzella Gyula, Szüts Dezső jegyző.

A közegészség.

A felolvasott polgármesteri jelentés szerint a közegészségügyi állapot márczius hóban rosszabb volt, mert a kedvezőtlen időjárás miatt a légzőszervek megbetegedései szaporodtak s a betegülések száma nagyobbodott. — A hevenyfertőző betegségek azonban kedvezőbbek. Az Inmaculata-intézetben és a főgimnáziumban fordultak elő vörheny betegülések. Az előbbi intézet iskoláit április 22-ig bezárta a polgármester, míg a főgimnázium alsóbb osztályai tantermeinek kimeszelése és kitisztítása a husvéti szünetek alatt eszközöltessék.

A heveny fertőző kórok közül a vörheny 22 betegülés és egy halálozással, a difteritisz 5 betegülés, 1 halálozással, a hasihagymáz 1 betegülés és 1 halálozás, kanyaró és hőkhurut 8 esetben, halálozás nélkül fordult elő.

Márczius hóban született 80 fiu, 68 leány, összesen 148 gyermek.

Meghalt 74 férfi, 47 nő, összesen 121 egyén. Es pedig Olasziban 35, Újvárosban 24, Váralja-Velenczén 23, a kórházakban 39.

A közbiztonság.

A közbiztonsági állapot márczius hóban igen jó volt, mert daczára a nagyvásárnak, nagyobb bűneset nem fordult elő.

Lopás 35, magán okirat hamisítás 3, súlyos testi sértés 3, sikkasztás 5, szemérem elleni büntetés 1, zsarolás 1, szándékos vagyon rongálás 2 esetben fordult elő, — nyomozás 33 esetben eszközöltetett.

Letartóztatva volt 66 egyén, ezek közül a bírósághoz átkísírtetett 11, eltolonczoltatott 55. Kihágási feljelentés 158 esetben tétetett.

Az adófizetés.

A közadók bevételi eredménye márczius hóban kedvező volt, amennyiben 1052 kor. 97 fillérrel több kincstári adó folyt be, mint a múlt év hasonló szakában.

Befolyt:

kincstári adóban — —	26100 kor. 63 fill.
kincstári kamatban — —	1056 kor. 26 fill.
betegölési pótdobban — —	1945 kor. 25 fill.
hadmentelési díjban — —	96 kor. 88 fill.
bélyeg- és jog-illetékben — —	2874 kor. 97 fill.
fegyveradóban — —	6 kor. — fill.
tőzsde bér — — —	78 kor. 70 fill.
iparkamarai illeték — —	17 kor. 58 fill.
házaló adóban — —	18 kor. — fill.

törvényhatósági utadobban 3040 kor. 21 fillér folyt be.

A rendőrkapitányi hivatal, mint I. foku iparhatóság márcziusban kiadott 20 iparengedélyt, ugyanez idő alatt megszűnt 17 iparüzlet.

A polgármesteri jelentés kapcsán felszólalt Mihelyi Adolf. Azt látja a jelentésből is, hogy a városban pusztítanak a fertőző betegségek. Ezért nem tartja elégnak a főgimnázium tantermeinek tisztogatását, hanem keresse meg a közigazgatási bizottság a kir. tankerületi főigazgatóságot, a kir. tanfelügyelőt és az iskolaszéket az iránt, hogy nem lenne-e czélzerű a fertőző betegségekre tekintettel a husvéti szünetet 10 nappal meghosszabbítani.

Dr. Baróthy Ákos városi főorvos felvilágosításul megjegyzi, hogy a vörheny betegülés márczius hóban kevesebb és enyhébb lefolyású volt, mint februárban. Ez okból nem javasolható erőlyesebb intézkedést. Különben is a középiskolákra nézve a törvény előírja, hogy a legnagyobb körültekintéssel kell eljárni s a miniszterhez jelentés teendő és az intézkedik a bezárásról. A husvéti szünetet elégnak tartja arra, hogy a járvány megszűnjék.

A polgármester jelentését tudomásul vették s felhívták a főorvost, hogy az iskolákban előfordult vörheny megbetegüléseket kísérje figyelemmel.

A közigazgatási bizottság felírt a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy az érmelléki vasúton a közönség igényeihez mértén a menetrendet változtassa meg. A miniszter értesítette a bizottságot, miszerint a májusi menetrend változtatásnál lehetőleg figyelemmel lesz a kérelemre.

Tudomásul vették.

A kereskedelmi miniszter értesítette a közigazgatási bizottságot, hogy a nagyvárad villamos vasút pótbéjárását április hó 20-ra tűzte ki. A bejárásához Nagyvárad város képviselőiben Mezey Mihály és Dús László főügyész küldettek ki.

A italmérési illetékek ellen beadott felebezések II. foku elbírálásához a közigazgatási bizottság részéről elnöknek Mezey Mihály, helyettes elnöknek Mihelyi Adolf választottak meg.

Moskovits Adolf és fia szeszgyáros czég egy csatornát készített, a melyen a Peczeből vesz vizet szeszgyár-üzeméhez.

Ez ellen a I. sz. káptalan felebezéssel élt, mivel a vízvétel folytán a Pecze vize megcsappan s a káptalan malmainak üzemét veszélyezteti.

A kultur mérnöki hivatal véleménye szerint a csekély vízvétel nincs befolyással a malmok üzemére.

A közigazgatási bizottság a felebezést elutasította.

A v.-velencei mezei közbirtokosság egy közös cséplőgép vásárlását határozta el. Az ez ellen beadott felebezésnek a közigazgatási bizottság helyt adott s a vásárlásra vonatkozó határozatot megsemmisítette.

Még néhány apróbb ügyet intéztek el s véget ért az ülés.

A megmérgezett Körözs.

Nemsokára három éve lesz, hogy aggodalommal tölti el Nagyvárad város közönségét és hatóságát, valamint a Mező-Telegden alól fekvő partmenti községek lakosságát a mező-telegdi olajgyár azon eljárása, hogy a gyárból kikerülő szennyvizet, petroleum- és vitriol-salakat az Egeres-patakon át a Sebes-Körözsbe ereszti s ezáltal nemcsak elmocskolja, de meg is mérgezi a Körözs folyó vizét.

Ezt már szakértők is konstatálták, de viszont egy szakértő megvizsgálta a Körözsből vett vizet s azt a meglepő felfedezést tette, hogy a gyár felett merített viz van megfertőzve, tehát a vitriol-salak még hasznára van a folyó vizének.

De hát Nagyváradon ezt sem a hatóság sem a közönség nem akarja elhinni; különösen mikor látja, hogy a vízmerítés idejét már heekkel előbb nyilvánosan hirdetik.

Volt alkalmunk személyesen tapasztalni, hogy a helyszíni tárgyaláskor, a melyet szintén előre hirdettek, az Egeres-patak két partja meg volt tisztítva a lerakódott petroleum-salaktól s szét volt szórva a parton elhuzódó földeken. Láttuk a »tisztító«-ban ez alkalommal felfogott szennyvizet, az utolsó gyűjtőben, a honnét már a patakba vezetik le. Ebben minden olajos piszok van, csak a víz a legkevesebb.

Hallottuk az érdekeltek nyilatkozatát, mely szerint a mióta a salakat a Körözsbe ereszti a gyár, az állatok nem isszák a folyó vizét, a halak kipusztulnak.

A nagyvárad közönségnek is volt alkalma tapasztalni, hogy a Körözsből fogott halak élvezhetlenek, mert erős petroleum szag érzik rajtuk.

Ezeket a dolgokat semmiféle vegyvizsgálat nem döntheti meg.

De hát a gyár intézői jól tudják, hogy aki időt nyer, az már fél eredményt ért el. Huzza-halasztja a dolgot, bár jól tudja, hogy később csak változtatni kell a helyzeten.

És Nagyvárad városa nem bír eredményt elérni, hanem félve várja, hogy mikor lesz biztosítva drága pénzen kiépített vízvezetke a ve-

szedelem ellen. A polgármester erélyesen fellépett, hogy a város érdekeit megóvja, azonban mindeddig eredmény nélkül.

A múlt havi közigazgatási bizottsági ülésen jött szóba az ügy. Dr. *Bulyovszky* József polgármester az akkori megállapodáshoz képest, Nagyvárad város közigazgatási bizottságának tegnapi ülésén jelentést tett az ügy állásáról, részletesen ismertetvén azt a huza-vonát, amely eddig akadályozta a nagyon fontos kérdés megoldását.

A polgármester jelentését teljes szövegében itt adjuk:

Tekintetes Közigazgatási Bizottság!

Folyó év márczius 1-én 63—102/1900. kb. sz. alatt azon megbízatást nyertem, hogy a mező-telegdi gyár által a Körözs folyó vizébe engedett fertőző anyagok eltávolítása tekintetében megindít ott hatósági eljárásról tegyek jelentést. Ehhez képest tisztelettel előterjesztem, hogy Nagyvárad város még az 1898. évben indokolt panasszal fordult Biharvármegye alispáni hivatalához s kérte, hogy a mező-telegdi gyár-üzem által keletkezett szennyvizeknek az Egeres-patakon át a Sebes-Körözs folyóba való bevezetését tiltsa be, mert a kiömlő s petroleumtartalmu salak a vizet megfertőztetvén, annak ugy az emberi, mint állati használatát lehetetlenné teszi, a közegészségügyre káros hatása, veszélyezteteti a nagy költséggel felépített vízművet is, amennyiben a vízben levő salak a szűrőrétegeken átszivárognán, idővel a vízszolgáltató kutakat is inficiálja. Ezen panasz folytán Biharvármegye alispánjának 5582—98. sz. a. kelt rendeletével meghagyta a bihar-szilági olajipar r. társaságnak, hogy a gyári üzem által keletkezett szennyvizeknek az Egeres-patakon át a Sebes-Körözs vizébe való bevezetését 48 óra alatt szüntesse be, mivel ha 1898 február 28-nak déli 12 órájáig ezen hatósági tilalom daczára a gyári üzem által keletkezett szennyvizek továbbra is az Egeres-patak közvetítésével a Sebes-Körözsbe vezetnének be, ugy a szennyvizek lefolyásának megátlása hatósági uton fog eszközöltetni. A nevezett gyár igazgatósága ezen határozattal szemben a központi főszolgabíró előtt terjedelmesen megindokolt óvást emelt, amelyben a szerinte jogtalan hatósági intézkedéssel szemben esetleg százezrekre mehető kártérítési igényét bejelenti a vármegye tisztviselőivel szemben. Ezen óvársra Biharvármegye központi főszolgabírójának a gyársalagnak a Sebes-Körözsbe való bevezetését 1027—98. sz. a. kelt határozatával hatóságilag betiltotta s kötelezte a gyárigazgatót, hogy a gyár üzeme által keletkezett szennyvizek többé az Egeres-patakon át a Körözs vizébe ne folyhassanak, 48 óra alatti intézkedésre. Ezen határozat oly világos kijelentéssel hirdettetett meg, hogy a felebbezés csakis birtokon kívül engedtetik meg. A határozat indokolása kiemeli, hogy a debreceni mezőgazdasági vegyikísérleti állomás szakvéleménye szerint a bihar-szilági olajgyárból kifolyó viz a közegészségre veszélyes, emberi élvezetekre alkalmatlan, sőt undorító és nagyobb szerű járványos betegülések előidézője lehet, hogy ez nem történt meg, csak a hidegebb időjárásnak lehet tulajdonítani s így a gyársalagnak a Körözs vizébe való bevezetését közegészségügyi tekintetéből s a közérdek szempontjából haladéktalanul be kellett tiltani. A közegészségügy védelme s a közérdek szempontjából nem volt a felebbezés birtokon kívül engedhető.

Ezen határozat ellen Nagyvárad városa s a nevezett gyár képviselői felebbezést jelentettek be s Biharvármegye alispánja 6003—1898. sz. a. kelt határozatával a főszolgabíró fentnevezett határozatát oly módosítással hagyta helyben, hogy a gyári szennyvizeknek Körözsbe való bevezetésére hatósági eljárás teendő folyamatba, 1898. márczius hó 10 ig s csak az esetben lesz megengedve a gyári szennyvizeknek a Körözsbe való bevezetése, ha ezen vizeknek emberi s állati egészségre ártalmatlan volta a végrehajtás alatt álló új vegyelemzéssel beigazoltatik, vagy a gyár szűrőkészülékét állít fel. Egyben az alispán a felebbezést birtokon belül engedte meg, mert az előzőleg végzett vegyelemzésnél

kétség fér ahhoz, hogy a vegyelemzett vízben foglalt fertőző anyagok a gyárból vagy más honnan kerültek a Körözsbe s így a város területére. Ezért új vegyelemzési eljárás rendeltetett el a gyár közelében 3 helyről vett vizre nézve. A felebbezés birtokon belül volt megengedhető, mert a belügyminiszter ur a társaságnak hozzá tett panaszára a víz levezetését megtiltó intézkedés végrehajtását táviratilag felfüggesztette s az ügy megvizsgálására szakközegét kiküldötte, miután hitelt érdemlőleg nincs eldöntve a főkérdés, hogy t. i. a mező-telegdi gyárból származó szennyvizek az egészségre ártalmasok-e vagy nem s így a rögtöni végrehajtás — nem lévén beigazolható a sürgősség — nincs indokolva.

Ezen másodfoku határozatot Biharvármegye közigazgatási bizottsága 408—1898. kb. sz. a. kelt határozatával jóváhagyta s a város felebbezését elutasította.

Ezen határozatok alapján azután tárgyalás indult meg az iránt, hogy a gyár a szükséges szűrő és óvókészülékeket rendezze be, melyeken át bocsátva a szennyvizeket, az egészségre nézve ártalmatlanná lennének.

Ezen készülékek tervei jelenleg a határozati minta kidolgozása végett a nagyvárad XVI. ker. m. k. kulturmérnöki hivatalnál vannak, mely is az alispáni hivatal által felhívott, hogy a további halasztást nem tűrő ügyben véleményes jelentést tegyen.

A kérdés közegészségügyi része a fentiek szerint elintéztet ez ideig nem nyert. A határozomány megvédése tekintetében a földművelésügyi miniszter ur 80.079—99. sz. alatt parallel eljárást indított, melynek következtében a helyszíni vizsgálat 1899. november 13-án megtartott az országos halászaati felügyelőség kiküldöttjénél közbejött mellett s ez alkalommal Biharvármegye központi főszolgabírójának végzésileg kötelezte nevezett gyár igazgatóságát, hogy 1900. január 1-ső napjáig oly tisztító készüléket alkalmazni köteles, mely az olaj és petroleum salaknak a folyóba jutását megakadályozza s a halállomány veszélyeztetését kizárja. Ezen határozat a terveknek a kulturmérnöki hivatalhoz való áttétele miatt nem hajtatott végre.

Ezekben van szerencsém a tényálást előadni s ebből kitűnik, hogy 1898. február hónapban Nagyvárad város nevében a Körözs viz megfertőzése miatt tett panaszom érdemlegesen nem intéztetett el s közeljövőben sem remélhető a város sérelmének orvoslása. Miután a Körözs viz fertőzése tekintetében tett s beigazolt panaszra a városnak jelenleg is fennáll, tiszteletteljes javaslatom odaterjed, méltóztatassék a közegészségügyre veszélyes állapot megszüntetése végett a mélt bel- és földművelésügyi m. kir. minisztériumnak sürgős intézkedését feliratilag kikérni.

Nagyvárad, 1900 ápril 3.

Dr. *Bulyovszky* József,
polgármester.

A jelentés felolvasása után *Mihelfy* Adolf szólalt fel. Mulasztást nem lát a hatóság részéről, de helyesli, hogy felírjon a miniszterekhez a közigazgatási bizottság. A szakértő vélemények eltérők. Ezért sürgősen el kell dönteni, hogy veszélyes-e a salak beeresztése a Körözsbe. Ennek megállapítása végett küldjön ki a miniszter szakértőt. Ha veszélyes az állapot, lehetetlen, hogy soronkívül sürgősen ne intézkedjék esetleg miniszteri biztos kiküldése által is a miniszter.

Beöthy László főispán ismeri az ügyet. A szűrő készülék terveinek megállapítása az aradi kulturmérnökségre volt bizva s csak nem rég tették át az ujonnan alakított nagyvárad kulturmérnökséghez, a hol nem sokára elkészülnek vele. Irjanak tel a miniszterhez s ha van veszély a vízműre, azt semmiféle gyárért nem szabad veszélyeztetni.

A polgármester indítványát elfogadta a közigazgatási bizottság.

A pápa és a magyarok.

László Fülöp magyar festőművész tudvalevőleg megfestette a pápa és *Rampolla* bibernok arczképét. Mind a két kép *Fraknoi* Vilmos cz. püspök, nagyvárad kanonok római intézetében volt kiállítva, a hol sokan megnézték.

A pápa többször ült *László*nak, alkalmilag elbeszélgetett vele s a művész tanuja annak a mély érdeklődésnek, a melyel a pápa Magyarország iránt viseltetik.

— Van-e önöknél szecsesszió? kérdezte a pápa egy alkalommal.

— Van, felelte *László*, s főleg a fiatal nemzedék lelkesedik érte, de az idősebb, kialakult művészek is sajátitanak el egyet-mást az új irányból.

— Ugy látom, folytatta a pápa, hogy a szecsesszió egyetlen egy országban sem lelkesít valóban nagy művészt s nyilván közfelfogás az, hogy ez az irány csak átmeneti marad. Egyébiránt csodálom, hogy milyen nagy és kiváló festőművészei vannak a magyar nemzetnek, vannak olyan nevei, melyeket az egész világ ismer.

László megköszönte a pápa érdeklődését. Más alkalommal a magyar nemzeti zarándoklatról beszélgetett, mely tudvalevőleg e hónap folyamán indul Rómába.

— Jön-e sok magyar? kérdezte. Lesz-e velük sok püspök?

— A magyar lapokban olvasom, válaszolt *László*, hogy a hercegprimás és tíz püspök fogja vezetni a zarándoklatot, melyben a főranguktól kezdve minden társadalmi osztály képviselve lesz, hogy szentségednek hódolatát bemutassa.

— Nagyon örülök. Mindig szeretettel és kitüntetéssel fagadom a magyarekat. Huszártisztek és más katonatisztek alakjában ismertem meg őket, először benevülői kormányzó, majd perugiai püspök koromban. Érintkeztem velük, mikor brüsszeli nunczius voltam. Ha jól emlékszem, *Zichy* és *Esterházy* grófok is ott voltak a tisztek között. Szeretem és bámulom nemzetüket, testi és lelki erejüket s a gondviselés kegyét, hogy a kereszténység védőbástyáinak tette őket. Hol vannak a hunnok, gótok, burgundok? A magyar név és dicsőség nélkül nem volna tökéletes a keresztény kultúra története.

Más alkalommal ismét így szólt a pápa:

— Jöjjenek minél többen, püspök és polgár, mágnás és földműves. Atyai szeretetemmel áldom meg mindnyájukat egyenkint.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Apr. 8. A szépitési egylet közgyűlése.

Apr. 10. A Sebes Körös-társulat vál. és rendes évi közgyűlése.

Április 18. Esküdtzéki tárgyalás.

Április 20. Esküdtzéki tárgyalás.

* **Római zarándokok.** *Markovits* Antal földbirtokos és neje, továbbá két fia, leánya nevelőnőjével együtt tegnap Rómába utaztak és a husvéti ünnepeket ott töltendik. Két nagyvárad szegény asszony is részt akar venni a nagy római zarándoklatban és elindultak Rómába. E hitbuzgó szegény asszonyok: özv *Sándor* Lászlóné *Stefán* Franciska és özv *Tábori* Antalné. Az utnak egy részét *gyalog* fogják megtenni.

* **Raab ezredorvos itthon.** Amint előre is látni lehetett, a temesvári kir. törvényszéknek az u. n. katonaszabadtók ügyében hozott fölmentő ítélete után, a temesvári hadbíróóság dr. Raab ezredorvost a katonaszabadtás vádjáról fölmentette és szabadlábra is helyezte. Dr. Raab ezredorvos már tegnap haza is érkezett Nagyváradra és ismerőseinél látogatókat tett. A hosszú fogság az ártatlanul szenvedett ezredorvost nagyon megviselte.

* **A villamos vasut pótbejárása.** A villamos vasut ügye, úgy látszik, gyorsabban közeledik a megoldáshoz. A fővonalakra a közigazgatási bejárás már megtörtént, azonban a szerződés módosítás folytán a vonalakon némi változtatások lesznek, a melyek pótbejárását a miniszter elrendelte. Erre nézve a kereskedelmi miniszter a következő leiratot intézte a városhoz:

Nagyvárad város közönségének!

A nagyváradai gőzmozdonyu közúti vas-pálya részvénytársaság által tervezett nagyváradai villamos városi vasutnak a M. Á. V.-tól a Bémer-térre vezető fővonalán kettős vágány elhelyezésére, a Kert-utcán a Rhédey-kertig terjedő vágányzatának módosított elrendezésére, a Kossuth Lajos- és Zöldfa-utcák vonala között az áramfejlesztő telepig vezető új utvonálára a pótbejárást elrendelem, az eljárás vezetésével Halászy László miniszteri titkárt bizom meg s az eljárás megkezdésére *folyo év április hó 20.* napjának délelőtti 9 óráját, összejöveteli helyül a nagyváradai városházát jelölöm ki.

Miről a város közönségét oly felhívással értesitem, hogy ezen pótbejárás magát képviseltesse s a bejárás kihirdetéséről, valamint a nagyváradai telefon vállalat s a gázvilágítási vállalat s egyéb érdekelték képviseltetéséről gondoskodjék.

Budapest, 1900. ápril 2.

Baross s. k.
miniszteri tanácsos.

A tanács a közgyűlésnek jelenti be a gyors eljárást, mely a villamos vasutat lényegesen előbbre viszi.

* **Pályázat.** A *székelyhídi* járásbíróaságnál egy *aljegyzői* állást létesítettek újonnan. Ezen állásra most irták ki a pályázatot. A pályázati kérvényeket két hét alatt kell beadni a nagyváradai törvényszék elnökénél.

* **A közúti vasut vonalai.** A kereskedelmi miniszter a villamos vasut szerződésével kapcsolatosan azt a kívánságát fejezte ki, hogy a régi közúti vasuti vonalaknak villamosra való átalakítása kérdésében is szívesen látná a vállalat s a város megegyezését. E tekintetben elvi megállapodás jött is létre s az a szerződés 61. §-át képezi. De az erről szóló külön szerződést a közgyűlés nem fogadta el, hanem a város 140.000 forint peage bérét biztosítani kívánta. Erre nézve a társaságot fel is szólította a tanács nyilatkozattételre s a közúti vasut szombaton délután a polgármester elnöklésével tartandó vasuti albizottsági ülésen terjeszti elő részletes nyilatkozatát.

* **Bozerédj Pál Nagyváradon.** Ily czimen megirtuk tegnapi számunkban, hogy *Bozerédj Pál* selyemtenyésztési országos felügyelő tegnap Nagyváradon időzött s tudakozódott az itteni selyemtenyésztési viszonyok felől. Bozerédj Pál eredeti uti tervét megváltoztatta s nem Élesdre, hanem *Székelyhidra* utazott és innen táviratozott lapunknak, hogy a tegnapi számunkban közölt *nyilatkozatai a valóság-*

nak nem felelnek meg Mi az ilyen természetű párbeszédnek hitelességét nem garantálhatjuk, mert természetesen csak hallomásból irhatjuk az illet, de mint olyan dolgot, mely az olvasó közönséget okvetlenül érdekli, meg kellett írunk, tért nyitván azonban újabb értesüléseknek, vagy az esetleges czáfolatnak.

* **A zálogházak kamatlába.** A nagyváradai zálogházak busás kamatokat szednek azoktól a szegény emberektől, akik rájuk szorulnak. A kereskedelmi miniszter is tulmagasnak találja ezt a kamatot s egy leiratában felhívja Nagyvárad városát, hogy a kereskedelmi és iparkamara meghallgatása után adjon véleményt arra nézve, hogy milyen magas kamat felelne meg a helyi viszonyoknak és a megszorult közönség érdekeinek.

* **Vasutak a védgátakon.** Az 1880. évi XXXI. t.-cz. 11. §-a megjelöli, hogy az ármentesítés czéljaira épített védőtöltések helyi érdekű vasutak építésére is felhasználhatók. *Pekánovics Imre*, a Sebes-Körözs-társulat igazgató főmérnöke terjedelmes, mélyreható tanulmányból eredő hosszu tanulmányt dolgozott ki, a melyben alaposan kifejti, hogy miért nem szabad az árvédelmi töltésekre vasutvonalat berendezni. Első sorban rámutat arra, hogy óriási összegekkel mily nagy területeket mentettek meg a kulturának. Felveti a kérdést, helyes-e a védőtöltéseken vasutat építeni. Régen ezt helyesnek vélték, így hozták meg a törvényt. — Ma már nem jelölném ám ki a védőtöltéseket vasutvonalakra. A vasut veszélyezteteti a védgátat. Az eső átszivárog a gáttestbe. A vasut kivetkőzteti a védgátakat árvédelmi jellegéből. Ezután kimutatja *Pekánovics Imre*, hogy két helyen, a hol már van a védőtöltéseken vasut, nem felel meg a czélnak. Nem lehet továbbá a vasut miatt esetleges árvédelemnél nyulgátakat emelni. Nem rendelkezhetne továbbá a vízszabályozási társulat árvíz esetén szabadon a vasut miatt a gáttesttel. Folyammeder emelkedés van évről-évre, úgy, hogy 10—20 évben emeltetni kell a gátakat. A vasut miatt ez nem lehet. Végül csudálkozik a jelesszaktudós, hogy az előmunkálati engedélyesek azon nézetet vallják, miszerint a vízszabályozó társulatok meg se tagadhatják a vasut építést a védgátakra. — A gondos, alapos tanulmány bizonyára méltó feltűnést kelt a szakkörökben.

* **A szerencsétlen Fortuna.** A Fortuna aranybánya részvénytársaság a mult hónap 31-ikére közgyűlésre hívta össze a részvényeseit. Akkor azonban oly kevesen jelentek meg az aranybánya-tulajdonosok közül, a hogy közgyűlést nem lehetett megtartani. A hivatalos lap mai száma aztán újabb közgyűlésre hívja össze a részvényeseket április 21-ikére, délelőtti 11 órára a Belvárosi polgári kör helyiségébe.

* **Nagy-Szeben bevétele Párisban.** A Szeben bevétele körkép, mely még Budapesten lesz e hó 18-ikéig május elsején már Párisban nyílik meg, a hol számára már ki is béreltek egy eddig sporttelepnek használt épületet, melyen már meg is kezdték a szükséges átalakításokat.

* **Magyar név.** A belügyminiszter megengedte, hogy *Schlésinger Miksa* nagyváradai lakos nevét *Siposra* változtassa.

* **Családirtó napszamos.** Vadállati kegyetlenséggel véghezvitt gyilkossági esetről ad hirt kenderesi levelezőnk, melynek véres lefolyásáról az alábbi részleteket közli velünk. Hajcsár Antal kenderesi lakos, egész életét mint urasági cseléd töltötte el, hol szerény körülmények között ugyan, de tisztességesen megélt családjával. Három év előtt szocialista lett, beállt a földosztók közé s e miatt aztán el kellett hagyni szolgálati helyét. Az idő óta nap-számmal tengette életét a miből a nagy számu

családjának alig jutott szárazkenyérre. Ez elke-seritette Hajcsárt s elke-seredését fokozta még az is, hogy felesége már két hónap óta beteg volt. Az utóbbi időben többször emlegette Hajcsár, hogy elemésztí a családját mert nem nézheti a nyomoruságot. E hó 3-án reggel korán felkelt Hajcsár s mialatt öltözködött oda szól feleségének:

— No asszony még ma vége lesz a nyomoruságnak!

Azután a konyhába ment és egy nagy kés-sel tért vissza, egyenesen a gyermekek ágyához tartva. Az asszony rosszat sejtve, kiugrott az ágyból és rávetette magát a férjére. Ekkor elke-seredett harc fejlődött ki a férj és feleség között, miközben az asszony több súlyos sérülést kapott. A nagy sivalkodásra és lármára az utcáról is többen befutottak, rávetették magukat a vérengző apára, kit hosszas küzdelem után sikerült ártalmatlanná tenni. A vérengzésnek két kis gyermek és az anya áldozatul estek, két gyermek pedig könnyebb sérüléssel elmenekült. A gyilkos apát átadták a csendőrségnek, kit bekísérték a bírósághoz.

* **Örült gyujtogató.** Óriási izgatottságot és ijedelmet okoztak Széleskut község lakosai között azok a gyakori tüzesetek, melyek a különben jómódu községet majdnem teljesen koldusbotra juttatták. A mult hó elején történt, hogy egy óriási szélviharban a község egyik végén éjnek idején tűz ütött ki s már 25 lakóház elhamvadt, a mikor hirtelen nagy eső keletkezett s ez a tüzet eloltotta. A következő héten a község másik szélén ütött ki tűz s akkor is már négy ház égett el teljesen, a mikor az összefutott lakosságnak sikerült a tüzet lokalizálni. Így ment ez aztán a mult szombatig, a lakosság legnagyobb elővigyázata mellett is nem volt olyan hét, hogy a községben egyik vagy másik helyen ne támadt volna tűz. Mindenki tudta, hogy a gyakori tüzeset gyujtogatók műve, de a tettest sehogysam tudták kézrekeríteni. A község lakosai éjjelenként felváltva őrködtek, hogy a gyujtogatót megfogják. A mult hó 31-én éjjel észrevették, hogy egy sötét alak bujkál az utcán s egyszercsa megállott Szemes Imre sarokházánál, s eg póznával a tető alá dugott valamit. Az éjje örök rögtön lefűlelték, akiben Göcsök András ottani lakosra ismertek. Egy csomó — petróleumba mártott rongyot dugott a tető alá melyben égő tapló volt. A kanócot rögtön ki vették a tető alul, Göcsököt pedig éjjelre betették a községi börtönbe, hogy másnap a csendőrségnek átadják. Mire másnap a csendőrség megérkezett Göcsök teljesen megőrült s annyira dühöngött, hogy csak erősen megkötözve tudták elszállítani a járásbíróasághoz ahonnan kihallgatás nélkül beszállították a nagy-károlyi tábolydába.

* **Agyonlőtt községi jegyző.** Vakmerő gyilkossági eset tartja izgalomban Szent-Benedek község lakosait, melynek a község jegyzője, *Dósa Lajos*, esett áldozatul. Szent-Benedek és a környékbeli községekben már régebb idő óta lopkodták a lovat és egyéb jószágot s daczára, hogy mindaddig nem tudtak a tetteseknek nyomára akadni, a lakosság között általános volt a meggyőződés, hogy a lopásokat *Vastag József*, *Kurucz Imre* és *Suhajda Sándor* ismert lótolvajok követik el. A mult héten *Vastag József* beállított *Dósa Lajos* jegyzőhöz és két lópasszust kért a jegyzőtől, ezt állítván, hogy mindkét ló a saját nevelése, *Dósa*, a ki roppant lelkiismeretes hivatalnok volt s különben is ismerte *Vastagot*, a kívánt lólevelek kiadását megtagadta s kijelentette, hogy csak akkor adja ki a lópasszust, ha *Vastag* két megbízható tanuval igazolja, hogy a kérdéses lovak tényleg az övé. *Vastag* másnap ismét megjelent a községházán s magával vitte *Kurucz Imre* és *Suhajda Sándor* tolvajtársait, a kik igazolni akarták, hogy a kérdéses lovak *Vastag Józsefnek* a saját nevelései. *Dósa Lajos* azonban ezeket az ismert tolvajokat nem fogadta el tanuak s a kívánt lólevelek kiállítását megtagadta. Az eset után harmadnapra *Dósa* átvizsgálván a lóleveleket, arra a felfedezésre jutott, hogy négy lólevelet elloptak tőle. Rögtön vallatásra fogta a kisbírókat, mert az volt a gyanuja, hogy ezek összejátszottak a lótolvajokkal s ezek lopták ki a hiányzó leveleket. A vizsgálat igen terhelő

adatok derített ki, az egyik kisbíró Hajdu András ellen, miért is a jegyző megtette az intézkedéseket az említett kisbíró felfüggesztése iránt. A vizsgálatot követő este a jegyző együttült a családjával, a midőn az utcáról az ablakon keresztül egy lövés dördült el, a jegyző holtan bukott le a földre. A csendőrség nyomában megindította a nyomozást s a sok terhelő gyanu alapján letartóztatta Hajdu kisbíró, a ki töredelmesen beismerte, hogy ő lőtte agyon a jegyzőt. Hajdut átadták a bíróságnak.

A háboru humora.

A háboru már unalmassá kezd válni. Már nagyon soká tart és hosszú idő óta nem voltak szenzációs fordulatok. Azok a hírek, melyek a harctérről érkeznek, nem tartalmazzak semmi érdekeset. De nemcsak a mi közönségünk van már így vele, hanem maga az angol közönség is. Az angol lapok is nagyon megvannak vele akadáva, hogy hogyan töltsék meg azokat a hasáboakat, melyeket kötelelességszerűleg a háborus híreknek szántak. Elvégre nem lehet mindennap hasábos értekezleteket közölni arról a témáról, hogy miként reformálja majd az angol kormány a két új tartomány közigazgatási szervezetét. Maguk is belátják, hogy e kérdés tulságosan részletes és alapos fejtegetése már azért is korai, mert a tartományok egyike — Transzvál — még egyáltalában nincs elfoglalva. Jobb anyag hiányában tehát a humor himes mezejére léptek és adomákat közölnek a harctéren időző hősookról és vezérekről.

Különösen Kitchener lordról közölnek jellemző dolgokat.

A sudani háboruban — írja a Daily Mail — egy fiatal tisztet nagyon fárasztó és veszedelmes misszióval bízott meg. Egy levelet adott át neki egy tábornok részére és meghagyta, hogy hét nap alatt a válaszzal visszatérjen, a tiszt bravurosan felelt meg feladatának. Éjjel-nappal szakadatlanul lovagolt és már öt nap múlva megérkezett a válaszzal. Át se ültözött, meg sem borotválkozott, hanem egyenesen Kitchener tábornokhoz ment. Már előre örült annak a dicsőretnak és kitüntetésnek, melyet hatalmas fellebbvalójától kapni fog.

Alaposan kellett csalódnia. A tábornok szó nélkül hallgatta végig a jelentést és aztán végig nézett a tisztet:

— Ön, ugy látszik, körszakállt növeszt magának. Ez szabályellenes. Nem engedem meg törzskarom tisztjeinek, hogy szakállt viseljenek.

A szegény tiszt úgy érezte magát, mintha leforrázták volna. Csak másnap tudta meg, hogy a tábornok öt azonnal való előléptetésre terjesztette fel.

A jég és vasember, amint Kitchener bámulói nevezik, nem nagy humorista. De azért utólag nagyokat nevetett a fiatal tiszt zavarán és aggodalmán.

Alig érkezett meg Kitchener Fokvárosba, már mindenütt megjelent. Az utcákon, a kávéházakban, a mulatóhelyeken, mindenütt felbukkant. Egy sétatéren egy fiatalgigerli hadnagyocskát látott vidám hölgyek társaságában, akik úgy hallgatták a snájdig tisztcske harzikalandjait, mint valami orákolumot.

A lord megállította a tisztet és megkérdezte nevét és a csapatot, a melyhez tartozik.

A patent kis hadnagy ijedten tisztelgett és megadta a kívánt felvilágosítást.

— És mit csinál itt? — kérdezte ridegen a tábornok.

— Egyenesen a Modder-Rivertől jövök — válaszolt ez büszkén.

— Ugy? Nos a vonat kilencz órakor indul. Utazzék rögtön vissza.

A tábornok különben formális hajtóvadászatot rendezett a vidám Fokvárosban mulató szabadságon levő tisztekre. A 9 órakor, induló vonat egész légió ilyen tisztet szállított vissza a harctérré.

EGYESÜLETEK.

A Biharvármegyei Népművelési Egylet gyűlése.

A „Biharvármegyei Népművelési Egylet” választmánya ma, 6-án (péntek) d. u. 5 órakor hivatalos helyiségében (Nagy Piac-tér, közs. polgári fiu-iskola földszint 10. ajtó.) választmányi ülést tart, melyre a választmányi tag urak figyelmét ez uton is felhívja

az elnökség

IRODALOM.

Társadalmi Szokások. Ily czímen öv. Személyi Kálmán ur hölgy felolvasását, melyet nemrég a Szigligeti Társaság ünnepélyén fölolvastott, füzet alakjában adta ki. A fölolvastott értekezésről annak idején már elmondottuk véleményünket.

Igazságszolgáltatás.

Szerencsétlenség a malomban. A meziádi molnár, Popa Tógyer felett ítélkezett tegnap a törvényszék, akinek az a büne, hogy egy gyermeke vigyázatlansága következtében a kerekek közé esett.

A múlt év augusztus havában történt az eset. Popának a malmában serényen folyt a munka, a molnár el volt nagyon foglalva és nem vette észre, hogy az alig négy éves fia, a kis Péter bement a malomba.

A kis Péter alig volt a malomban néhány percig már is a kerekek mellé ment, egyszer aztán elvesztette az egyensúlyt, lebukott a kerekek közé. A kerekek pedig agyon zúzták, úgy hogy csak a rettenesen összezuzott testet tudták kihuzni a kerekek alul.

A törvényszék gondatlanságból okozott emberölés vétségéért helyezte vád alá az amugy is büntetett apát és a törvényszék tegnap a bűnösséget megállapította, de tekintettel a sok enyhítő körülményre a vádlottat csak husz korona pénzbüntetésre ítélte.

A ítélet jogerős lett.

Elítélt detektiv. A törvényszék ma folytatta Kádár Péter detektiv bűnpörének a múlt héten soron volt tárgyalását. Hivatalos hatalommal való visszaélés volt ellene a vád. A panaszt Papp Arthur fakeskedő tette ellene, a kit egy vasuti kupéban zsebtolvajjással gyanúsítottak s a ki aztán kihallgatás végett Kádár kezei közé került. Ekkor a detektiv Pappot állítólag megpofozta, egyes tanuk szerint pedig csak megránczigálta a füleit. A törvényszék Kádárt 100 korona pénzbüntetésre és hivatalvesztésre ítélte.

Hírlapíró és tanár. A Ferencz József-nevelőintézet egyik tanára, Schubert Károly, a ki pár hónappal ezelőtt került Németországból hozzánk tetteleg bántalmazott egy növendéket. A Magyar Esti Lap megírta e dolgot a professzor ur másnap megjelent a szerkesztőségben s a cikk íróját, Mezey Lászlót megütni akarta. Mezey olybá vette az inzultust, mintha az ütés érte volna és Schubertet provokálta. Kardpárbajt vívtak, amelyben Mezey kapott a fejére vágást.

A párbalyozókat vád alá helyezték s ma tárgyalta ügyüket a törvényszék Tóth Ernő királyi táblai bíró elnöklésével; szavazóbírák voltak dr. Fekete Gyula és dr. Sárkány József, jegyző dr. Tatics Péter. A közzéadott dr. Farkas Gyula királyi ügyész képviselte. Miután a felek, valamint dr. Kovács Aladár orvos ismertették a párbaj lefolyását, felolvasásra került a cikk, mely azt is elmondja, hogy Schubert professzor a nevelésére bízott magyar fiukat »Saumagyar« és »ungarische Sauhunde«-knek nevezte Tóth elnök: Tény az hogy ön bántalmazta az illető növendéket?

Schuber (német nyelven): Ez igaz, de a dolog kiegyenlített.

Mezey: Ugy, hogy — kölcsönösen bocsánatot kértek egymástól.

Elnök: Mikor ön megjelent a szerkesztőségben, menevezték rögtön a cikkirót?

— Igen.

Elnök: Mi szükség volt akkor brutalitásra ragadtatnia magát?

— Nagyon fel voltam háborodva.

Dr. Farkas királyi ügyész vádbeszéde után a védők szólaltak fel. Mezey védője, dr. Vig Viktor hatóságos beszédét azon kezdte, hogy ezáltal is ugy történt mint mindig szokott, valahányszor egy-egy társadalmi vagy politikai botrány vetődik felszínre: vére folyt a magyar újságíróknak. Védenceze a magyarság ügye és a közérdek szolgálatában használta tollát s mégis a vérevel kellett fizetnie. Pedig kétségtelen joga, sőt kötelessége volt felszólalni ez ellen, ha hire járt, hogy idegenből ideszakadt német professzor idegen ajakkal és idegen érzékekkel »nevelte« a magyar ifjak legelőkelőbbjeit. Dr. Jankovich Jenő védő beszélt még s aztán a bíróság egy-egy havi államfogházra ítélte a párbajozókat. Az ügyész megnyugodott az elítéltek felebeztek.

A nagyváradai kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: Poynár Dénes.

5650 Modok Illésné — Gergely Floare — lopás. — helyben hagyva.

5653 Schenk Lajos sikkasztás — részben megváltoztatva.

5659 Király Sándor testi sértés — helyben hagyva.

5707 Mille Lajos lopás — helyben hagyva.

5708 Kolozsvári János lopás. — helyben hagyva.

5720 Vajda Mihály közokirat hamisítás — részben megváltoztatva.

5726 Széles János magán okirat hamisítás — helyben hagyva.

122 Zsurkucz Iván t. sértés — helyben hagyva.

130 Németh Lajosné becsületsértés — helyben hagyva.

Előadó: Urbán Adolf.

5637 Paska Györgyné emberölés — rendelet.

5676 Lustig József és neje becsületsértés — visszautasítva.

94 Marug Mihály becsületsértés — visszautasítva.

147 Lipesei István lopás — helyben hagyva.

5626 Marián Petru sikkasztás — részben megváltoztatva.

5627 Butár Panaszie sikkasztás — megváltoztatva.

5628 Bregyán Aramie ingat. rongálás — részben megváltoztatva.

5666 Szilágyi Ágnes rágalalmazás — részben megváltoztatva.

1017 Nagy Imre és neje rágalalmazás — helyben hagyva.

Előadó: Balogh Samu.

5723 Kusztó Dávid magán laksértés — részben megváltoztatva.

5724 Gavris Pável gondatl. emberölés — részben megváltoztatva.

32 lf. Czirják Zsigmond testi sértés — részben megváltoztatva.

35 Forrás Ferenc lopás — rendelet.

66 Addler Mátyás és neje hatóság elleni erőszak — részben megváltoztatva.

5715 Kozma Gligor s társa lopás — helyben hagyva.

15 Forgács Gábor testi sértés — helyben hagyva.

16 Génes Pál testi sértés — helyben hagyva.

56 Weisz Károlyné rágalalmazás — helyben hagyva.

81 Balázs Lajos közcsend elleni kihágás — megváltoztatva.

SZINHÁZ.

Jászai Mari visszaszerződéséről.

Pénteken volt a Nemzeti Színházban a nagy bucsuzás.

Szombaton reggel az összes lapok megírták, hogy Jászai Mari, a nagy tragika csak rövid ideig lesz tagja a Vígsházának és módot kell találni, hogy visszakérüljön dicsőségének színhelyére.

Keglevich intendáns Jászai Mari bucsuzását követő napon, szombat délelőtt levelet írt a művésznőhöz, melyben felkéri, hogy bontsa fel a Vígsháznál levő szerződését és térjen vissza a Nemzeti Színház kötelékébe.

Jászai Mari ugyancsak levélben válaszolt az intendánsnak, melyben felszólítja, hogy a kérése tárgyában forduljon a Vígsház igazgatóságához.

Keglevich gróf ezt meg is tette és a Vígsház igazgatósága tegnapi este ebben az ügyben ülést tartott.

Az igazgatóság behatóan megvitatta Keglevich intendáns megkeresését és úgy határozott, hogy Jászai Mari szerződését nem bontja fel.

Székely Kálmán lemondása a Vígsház igazgatóságáról. Székely Kálmán a Vígsház megalakításakor bevonták a színház-részvénytársaság igazgatóságába. Eddig megtartotta e tiszteletet a miniszterelnök, most azonban — megelégedve bizonyára a Vígsház igazgatóságának ugyancsak szecsessziós irányát — lemondott az igazgatóságról s ezt levélben tudatta az igazgatóság elnökével, *Andrássy* gróffal.

HIVATALOS.

Pályázatok a katonai nevelő-intézetekbe.

A közös hadsereg katonai nevelő- és képző-intézeteiben, a katonatiszti leányok soproni nevelő-intézetében a fiú- és leányok tengerészeti akadémiájában, a m. kir. honvéd főreáliskolájában és a honvéd Ludovica akadémia, valamint a cs. és kir. közös hadsereg hadapród iskoláiban az 1900/1901. tanév kezdetén, betöltendő magyar állami és magán alapítványi, továbbá egész ingyenes és féldíjmentes, nemkülönbön fizetéses helyekre vonatkozólag a m. kir. honvédelmi miniszterium által kibocsátott általános pályázati feltételek hivatali helyiségben (Olaszi Fő-utca, Széchenyi-szállóval szemben) közszemlére kitéve, a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1900. évi márczius hó 28-án.

Darvassy,
tanácsnok.

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Franziából fordította: V. A.

I.

5.

En igen megdicsértem a kertészt a festői konyha kertért de legőszintebben bámultam a gyönyörű kilátást, mely megnyílt szemünk előtt oldalt, a dombok felől a Saint-Jean de Luz-révpárt régi kanyarulataival, balról a Rhone, melynek fenséges tömege, mint a többi hegyek királynéja büszkén emelkedet az ég felé. Ebben a pillanatban néhány felleg, mely mellék csu-sain volt, elszakadtan, lassankint emelkedett

és a főorom fölött összegyülekezett. — Az »Ahunganendia« felteszi a főkötőjét, mondá Eduard. Mit gondolsz, Mánuel? — Szébb lesz a vadászat, felelt mosolyogva a csempész.

Sorroudo egyszerű és cardialis méltósággal hitt meg bennünket asztalához és én hizelegni kezdtem önszeretetének, mondám neki, hogy a baszkok konyhája sokkal fölségesebb, mint szomszédoké. Eppen akkor egy következő tál jött az asztalra nem tudom miféle puhányok oldalán, melyeket a nép ciperoué-knek hí, s melyek kitűnően voltak elkészítve. Gondolni lehet, hogy a biferrákat nem igen kímélték; a asztalra helyezett kitűnő borral telt palackok rendkívül hamar tünedeztek el az asztalról. Amphitrisnak azt mondta, hogy ez a bor a Ribera-ról való, és hogy Spanyolország királya sem ivott ennél soha jobbat.

Akkor emlékeztem házi urunkat, hogy megígérte, hogy költeményei közül elénekel néhányat. Nem kéréte magát hanem megragadván gitare-ját, énekelt néhány szakot, melyekről szerencsétlenségre semmit sem mondhatok, mert egy szót sem értettem belőlük. Azután csengő hangon egy dalt énekelt a két éves háborúból, melyet barátom lelkesedéssel tapsolt meg. D... felhasználta az alkalmat, hogy a költő hadival elbeszéltesen néhány epizódot katonai életéből és Mánuel oly szerénységgel adta elő elbeszéléseit, hogy elragadott bennünket. Egyszere meglehetett ismerni benne a katonát.

Tizenegyet ütött az óra. Mánuel felállt néhány szót váltott baszkul barátommal.

— Bizonyára örülni fogsz, szólott hozzám azután Eduard, ha dolgozni látod a Rhone-en a hadi csempészeket.

Elbámultam és kérdeztem, hogy komolyan beszél-e.

— Egész komolyan. Sorroudo most egy hadi szálitmányt küld, én kisérem ezt, és téged ajálottalak, hogy elkisérsz. Ez a meglepetés, melyet neked azon reggel készítettem.

— Miért nem mondd meg előbb? Tndtad jól, hogy nem utasítom vissza, különösen mikor nem csak neked kell szolgálatot tennem, mert még én sejték ezalatt valami titkot. De ne lásdák mindennap munkában a csempészeket a Pyrinék gerinczén, és ha van valami veszélyeztetni való...

— Brávó! kiáltá az öreg károlypárti. Így kell beszélni egy tisztnek, ki szereti még a háborút és a kalandokat. Csillapodjék le, kezeskedem becsületemre, hogy minden tagja érintetlen marad.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A magyar miniszterek a királynál.

Budapest, április 5. A M. T. I. jelenti; A király magánkihallgatáson fogadta Székely Kálmán miniszterelnököt és Lukács László pénzügyminisztert.

Széchenyi Gyula eskütétele.

Budapest, április 5. Bécsből táviratozzák nekünk: Széchenyi Gyula gróf, a király személye körüli miniszter ma délelőtt tette le az esküt a Felsőháznak. Az eskütételnél Székely Kálmán miniszterelnök és *Andrássy* gróf főkamrás interвениált.

Az eskü után a király magánkihallgatáson fogadta a személye körüli minisztert. A miniszterium hivatalnokai már tegnapi este mutatkoztak be az új miniszternek *Vértessy* Géza miniszteri tanácsos vezetése alatt. Széchenyi Gyula gróf ma kezdi meg hivatalos működését.

Wlassics hazajön.

Budapest, április 5. (Saját tud. táv.) *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter egészségi állapota annyira javult, hogy husvét után haza jön és átveszi tárczája vezetését.

A hadügyi költségek megtagadva.

Bécs, április 5. (Saját tud. távirata.)

A mai közös miniszteri tanácskozáson a két kormány egyhangulag megtagadta a hadügyi költségek óriási emelését. Ez a megtagadás, úgy lehet, hogy válságra vezet. Holnap koronatanács lesz a király jelenlétében.

Transzvál.

London, április 5. A Timesnek jelentik Bloemfonteinből 3-iki kelettel: A Modder folyón túl, Bloemfonteintől keletre, erős búr csapatok vannak. Az angol lovasított gyalogság Bushmanskopnál egész nap érintkezésben volt velük 12 mérföldnyi távolságból.

A Daily Mail-nak jelentik Mafekingből márczius 26-iki kelettel: A búrok ma ágyúzták a várost. Ellenkező parancsnak ellenére sok búr visszavonul innen. A város környékén most alig 2000 búr van.

A pestis.

Konstantinápoly, április 5. A közegészségügyi tanács táviratot kapott, a mely szerint Loszfa községben, a mely a Deli-Amer törzs uralma alatt van, két pestises megbetegedést konstataáltak. Asszirba eddigelő körülbelül 28.000 bairam-zarándok érkezett.

KÖZGAZDASÁG.

Az állami utak befásítása. A tavaszon a megyében levő összes állami utaknak a szélére gyümölcsfákat ültetnek. Most ássák a fáknak a helyeit az utak szélére és ha a kárók megérkeznek, rögtön hozzá kezdenek az ültetéshez. Az utak szélére három éves diófa csemetékét ültetnek, amivel részint a gyümölcstermelést, részint pedig az utkaróók jövedelmének nagyobbitását akarják előidézni, amennyiben a fák termése annak idején az utkaróóké lesz. Tervbe van véve a megyei utak befásítása is, a hová eperfákat szándékoznak ültetni, hogy ezzel a selyemtenyésztést előmozdítsák.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő számokat sorsolták ki: 40.000 koronát nyert: 5208. — 5000 koronát nyert: 38921 82043. — 2000 koronát nyert: 12688 23747 42067 43977 47995 72519 81897 85910 93045 97661. — 1000 koronát nyert: 9351 18600 21055 31272 36629 38377 52991 53769 54866 61671 66848 68129 69872 72225 77225 80873 84406 89159 97517 99030. 500 koronát nyert: 2284 2532 3350 14680 20760 23024 24994 30004 32456 35912 36874 36966 40261 43613 49207 51905 53049 53951 53902 54331 59393 61111 61361 64027 69048 70735 76588 81192 86946 92717 93108 94760 97175 98809 98873.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

SZERKESZTOI POSTA.

Egy jóakarónak. (Helyben.) Több dologban igaza van, azonban ne feledje kérem, hogy mindenkit érhet baleset is, hogy tévedni emberi dolog. Ön is téved egyben, mert létezik Nagy Ferencz törvényszéki elnök és Nagy József törvényszéki tanácselnök. — Szives figyelmeztetésemért köszönet.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, április 5.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	868.70
Magyar hitel	—	—	—	—	—	862.60
Allamvasut	—	—	—	—	—	817.75
Rimamurányi	—	—	—	—	—	809.50
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	225.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, április 5.

Buza októberre	—	—	—	—	—	7.78
Buza áprilusra	—	—	—	—	—	7.57
Uj tengeri	—	—	—	—	—	5.55
Rozs okt.	—	—	—	—	—	6.64
Zab okt.	—	—	—	—	—	5.34
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. április 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	97.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	93.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	—	101.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	—	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	92.90
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	98.—
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	—	94.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	—	164.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	139.—
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	—	99.—
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	—	98.75
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	—	98.25
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	—	99.20
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	136.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	—	—	—	17.80
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	—	724.—
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	—	727.60
Párisi vista	—	—	—	—	—	96.45
20 frankos arany (Napoleon'or)	—	—	—	—	—	19.27
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	118.60
London vista	—	—	—	—	—	242.95
20 márkás arany	—	—	—	—	—	23.69

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyteleky-utczán 434 a. sz. háznál

több rendbeli

elegáns lakás

f. évi május 1-től kibérelhető.

Felvilágosítást ad

Dr. Imrik Gusztáv,

zárgondnok,

(Sal-utca 2. szám.)

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.					Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.					Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.						
	Gy. v.	Gy. v.	v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.
Bolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 55	Nagykátá >	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen >	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Ksucsá >	12 52	7 09	9 19	8 37	Szolnok >	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	7 29	4 01	5 35	4 58	9 47
Cucsá >	—	—	9 33	8 52	P.-Ladány >	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 11	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 32	Sáp >	1 17	5 48	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Élesd >	1 48	7 59	10 25	9 49	B.-Ujfalu >	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	8 34
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 00
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés—Debreczen—Nagy-Léta					
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	Nagyvárad érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30
Bois >	—	—	11 50	11 22	V.-Velenceze >	2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Pályi >	10 —	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48
Mező-keresztes >	—	—	12 03	11 37	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	12 44	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	1 05
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	M.-Telegd >	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	N.-Léta-	10 —	—	Sáránd >	6 40	1 29
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	Elesd >	3 04	7 28	3 21	4 56	1 43	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Sáp >	—	9 38	12 47	12 25	Rév >	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sarand—Derecske. Derecske—Sarand.					
Báránd >	—	—	1 01	12 41	Brátka >	—	—	4 06	5 43	2 57	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 40
P.-Ladány >	4 03	10 06	1 34	1 19	Bucsá >	—	—	4 27	6 04	3 26	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 70
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	Csucsá >	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00						
Nagy-Kátá >	6 34	12 41	4 45	5 07	B.-Hunyad >	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55						
Budapest érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	Kolozsvár érk.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04						

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. gal.* jelzette feklételes megálló helyek.